

VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Lausunto 33/1996 vp

Valtioneuvoston kirjelmä U 73/1996 vp

Vakaussopimus

Suurelle valiokunnalle

Valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle 28 päivänä marraskuuta 1996 kirjelmän (U 73/1996 vp) komission ehdotuksesta vakaussopimukseksi julkisen talouden kurinalaisuuden varmistamiseksi Euroopan talous- ja rahaliiton III vaiheessa sekä ehdotukset neuvoston asetukseksi julkisten talouksien tilan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta ja neuvoston asetukseksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä. Eduskunnan puhemies on 3 päivänä joulukuuta 1996 päättänyt, että kirjelmä liitteineen toimitetaan käsiteltäväksi suureen valiokuntaan, jolle muun muassa valtiovarainvaliokunnan on annettava lausuntonsa.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut lausunnon valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina finanssineuvos Tuomas Sukselainen valtiovarainministeriöstä ja johtokunnan neuvonantaja Peter Nyberg Suomen Pankista.

Koska Euroopan yhteisön perustamissopimus ei vielä tarjoa riittävän täsmällistä ja selkeää käytännön menettelyä budjettikurin turvaamiseksi, sitä on katsottu olevan tarpeen täydentää erillisellä vakaussopimuksella, johon sisältyvillä asetuksilla täydennetään ja täsmennetään perustamissopimusta finanssipolitiikan säännösten osalta. Tämä Saksan aloitteeseen perustuva hanke on ollut vireillä noin vuoden ajan.

Vakaussopimuksen tarkoituksena on taata, ettei jäsenvaltioiden julkisen talouden tasapainottomuus vaaranna talous- ja rahaliiton onnistumista. Vakaussopimus on tarpeen kokonaistaloudellisen vakauden ja yhdentymishyötyjen turvaamiseksi, vastuun jakamiseksi rahapolitiikan kanssa ja kansallisen finanssipoliittisen liikkumavaran luomiseksi.

Komission ehdotus vakaussopimukseksi rakentuu kahden peruselementin varaan. Ensinnäkin luotaisiin kansallisiin vakaushelmiin perustuva seuranta- ja ennakkovalvontajärjestelmä. Toiseksi vahvistettaisiin liiallisen alijäämän menettelyä kurinalaisuuteen kannustavaksi.

Valtioneuvoston kirjelmän mukaan perinteisesti vahvan julkisen talouden tilan palauttamiseen pyrkivälle Suomelle vakaussopimus ei merkitsisi muutosta finanssipolitiikan tosiasiallisessa tavoitteenasettelussa. Vakaushelman sisältö todennäköisesti noudattaisi suunnilleen Suomen lähentymisohjelman tarkistuksessa käytettyä kaavaa. Vakaushelmassa Suomi täsmentäisi keskipitkän ajan tavoitteensa julkisen talouden tasapainolle ja vuosiurats julkisyhteisöjen rahoitusjäämälle ja bruttovelalle.

Koska Suomen oman edun mukaista on välttää julkisen talouden tasapainottomuutta, ei liiallisen alijäämän menettely normaalioloissa tuottaisi ongelmia. Mikäli taas yllättäen – poikkeuksellisista syistä ja tilapäisesti – jouduttaisiin sallimaan viitearvoa suurempi julkisyhteisöjen alijäämä, ei tämä johtaisi liiallisen alijäämän menettelyn käynnistymiseen. Pitempiaikaisten ongelmien ilmaantuessa taas olisi joka tapauksessa laadittava julkisen talouden sopeutusohjelma, jonka tavoitteena olisi paluu vakaushelman mukaiselle keskipitkän ajan tavoiteuralle.

Eurooppa-neuvoston kokouksessa Dublinissa (13.—14.12.1996) lyötiin lukkoon poliittisella tasolla pääperiaatteet tässä tarkoitettujen järjestelyjen osalta. Samalla otettiin käyttöön uusi termi ”vakautta ja kasvua koskeva sopimus”, joka kattaa niin tässä kuvatut asetusehdotukset kuin niiden soveltamisperiaatteita koskevan, suunnitella olevan Eurooppa-neuvoston julistuksenkin.

Valtiovarainvaliokunta pitää vakaussopimuksen hyväksymistä yleiseltä kannalta tarkoituksenmukaisena, koska se edistää terveen talouden periaatteita. Valiokunta kuitenkin toteaa, että Suomi pienenä ja elinkeinorakenteeltaan suhteellisen yksipuolisena kansantaloutena on keskimääräistä haavoittuvampi suhdanteiden muutoksille. Tämä tulisi ottaa huomioon alijäämäkriteeriä Suomen osalta arvioitaessa.

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta kunniottaen ilmoittaa,

ettei sillä ole huomautettavaa asian johdosta.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1996

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Kari Rajamäki /sd, jäsenet Olavi Ala-Nissilä /kesk, Ulla Anttila /vihr, Pirjo-Riitta Antvuori /kok, Timo Ihamäki /kok, Timo Laaksonen /vas, Markku Lehtosaari /kesk, Håkan Malm /r, Maija Rask

/sd, Jukka Roos /sd, Kimmo Sasi /kok, Oiva Savela /kok, Marja-Liisa Tykkyläinen /sd ja Jukka Vihriälä /kesk sekä varajäsenet Pekka Leppänen /vas, Lauri Metsämäki /sd, Matti Saarinen /sd ja Markku Vuorensola /kesk.

Eriävä mielipide

EU:n rahatalouden integraation edetessä on tärkeää säilyttää tasapainoinen tilanne EMU:n kolmanteen vaiheeseen ensivaiheessa osallistuvien maiden ja ulkopuolelle jäävien maiden kesken. Suomen kannalta on tärkeää tässä vaiheessa turvata rahapolitiikan vaihtoehtojen olemassaolo.

Edellä olevan perusteella esitämme, että valiokunnan mietinnössä lausuttaisiin:

"Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi osallistuessaan talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen jatkovalmisteluihin vaikuttaa aktiivisesti myös ensivaiheessa talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen ulkopuolelle jäävien maiden rahataloudellisen aseman turvaamiseen."

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1996

Olavi Ala-Nissilä /kesk
Markku Vuorensola /kesk

Markku Lehtosaari /kesk
Jukka Vihriälä /kesk